

iné špecifické znaky živočíchov z okolitej prírody. Z uvedeného možno usudzovať, že v dávnych dobách ľudské bytosti pravdepodobne dokázali imitovať určité zvukové počutia z prírody .

1.4 TÓNOVO – OZNAMOVACIA KOMUNIKÁCIA

Krátke zvukové výrazy, prezentované ľudskými bytosťami, sa zrejme stali aj impulzom pre hľadanie silnejších zvukových zdrojov. V dávnych obdobiach to boli nielen rôzne píšťaly, či jednoducho zhotovované nástroje, ale zdroje, ktoré boli akusticky nosnejšie na prenášanie dorozumievacích významov na väčšiu vzdialenosť. K nim možno zaradiť „bubnovú komunikáciu,“ ktorú možno označiť aj ako tónovo - oznamovaciu komunikáciu, ktorá bola vytváraná zo zvukov výškovo rozoznateľných (napríklad z vysokých, stredných, hlbokých tónov). Vyjadrovala výškovú rozdielnosť slabík¹⁰ (*zrejme poznaných, ustálených znakov, ak malo dôjsť k pochopeniu tónových signálov*). Tónovo - oznamovacia bubnová komunikácia bola vo vyjadrení pestrejšia ako bubnové rytmizované signály. Pri prenášaní významov používala najmenej dva bubnové nástroje rôznej tónovej výšky. Rozlišovacím znakom bola výška tónu (teda nie jeho dĺžka; analógiu nachádzame tiež v jazykoch, založených na rozdielnych tónových výškach jednotlivých slabík, napríklad v jazykoch afrických kmeňov, Indiánov a podobne), ktorý sa stál nositeľom sémantickej informácie v akustickej podobe. Tónovo - oznamovacia komunikácia bola v podstate štylizovaným hudobným zvukom, čo možno interpretovať

¹⁰ Často bola prirovnávaná k „rečovým“ prejavom dávnych ľudí , niekedy sa označovala ako prototónová komunikácia . Pozri napríklad: Geist, B: *Původ hudby*. Supraphon Praha – Bratislava. 1970.

ako obdobu štylizovaného výtvarného prejavu v období *magdaléninu* (*kultúra mladého paleolitu, 11. až 17. tisíc rokov p.n.l.*). Bubnové tónové signály sprostredkovali určitý odkaz, správu adresátom. Boli prejavom komunikácie medzi skupinami, rodmi, kmeňmi. V dávnych dobách spíňali i celospoločenskú komunikáciu, nakoľko boli dostupné všetkým príslušníkom určitej pospolitosti, spoločnosti, čo v súčasnosti označujeme pojmom médium.

Počiatkové hudobné prejavy zároveň poukazujú i na dôležitú indíciu, súvisiacu s istým stupňom vzťahového myslenia, kde popri totožnom existuje i odlišné. To, že už na tomto vývojovom stupni ľudskej pospolitosti hovoríme o prvkoch protikladnosti, či o rozoznávaní hudobných znakov, nie je ojedinelou výnimkou, nakoľko signalizačnú funkciu zvukov človek poznal už od prvých prehistorických stupňov svojho vývoja. Avšak ich racionálne uvedomovanie, ako aj ich kultivácia, sa podľa všetkého zintenzívňovali až v neskorších obdobiach – zreteľnejšie až počas vytvárania rodových spoločností. V týchto útvaroch sa ľudia usilovali klásť dôraz na svoje typické zvukové znaky, melódie, hudobné nástroje, farbu tónu a podobne. Osvojené hudobné znaky si úzkostlivo ochraňovali pred cudzími hudobno – zvukovými atribútmi.¹¹ Pokladali ich nielen za cudzie, ale dokonca aj za nepriateľské, čo súviselo s kolektívnym vedomím rodovej spoločnosti a jej ochrany pred nepôvodnými, nezažitými zvyklosťami. Ako príklad môžu poslúžiť i známe antické pomenovania tónových radov podľa gréckych kmeňov

¹¹ Szabolcsi ich nazýva „*národnostné erby*“. Pozri Szabolcsi, B.: *Dejiny hudby*. Bratislava 1962, s. 9.

(*dórsky, frygický, lydický, mixolydický, lokrický a podobne*), ktoré sa navzájom odlišovali intervalovými charakteristikami.

Hoci hudbu dnes ponímame ako univerzálny komunikačný prostriedok, napriek tomu je žiaduce jej zvukovú prezentáciu ponímať a uvádzať v kontexte s pomermi na jednotlivých vývojových stupňoch, súradniciach, v spojitosti s vyvíjajúcou sa životnou praxou, myslením (*v tzv. diachrónnom – synchrónnom kontinuu, aj vzhľadom na jej relatívnu jednoduchosť v predhistorických etapách*).

Nepovšimnuté by nemalo zostať ani to, že hudobné prejavy sa neponímali ako činnosti odlišné od iných ľudských aktivít, ale ako ich integrálna súčasť. Prahudba zrejme mala určitú spoločenskú funkciu, avšak pračloveku neslúžila výlučne pre zábavu, ako niečo nadštandardné, najmä keď musel neustále tvrdo bojovať o svoju existenciu a holý život.

Pravdou je tiež, že pri prekonávaní životných situácií, uspokojovaní nevyhnutných potrieb ľudí, v dávnych pospolitostiach dominovalo napodobňovanie, ale neoddeliteľne s ním i vyvíjajúce sa podoby pozorovania, myslenia, ako i postupy odovzdávania nadobudnutých zručností, prejavov, overených životnou praxou členov pospolitosti.

1.5 VÝTVARNÉ PREJAVY

Vyššie spomenuté procesy, prejavy rozširujú aj objavy jaskynných malieb vytvorených prehistorickým človekom (dvanásťtisíc rokov pred n. l.), ako i archeologické nálezy. Pripomínajú nám nezabudnuteľne symboly - základné predstavy našich predkov v najstarších obdobiach ľudského vývinu. Ich význam sme si